शासकीय / निमशासकीय सेवांमध्ये आणि शैक्षणिक संस्थांमध्ये मुस्लिम समाजास आरक्षण देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

अल्पसंख्याक विकास विभाग

शासन निर्णय क्र.अविवि २०१४/प्र.क्र. ८१/का-७

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : १९ जुलै, २०१४

वाचा : सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.१४, दि.९ जुलै, २०१४.

प्रस्तावना :-

१) महाराष्ट्र राज्य हे वंचितांसाठी आरक्षणाची तरतूद करणारे अग्रेसर राज्य आहे आणि नागरिकांचे मागासवर्ग यांमधील लोकांच्या सामाजिक आणि शैक्षणिक प्रगतीकरिता राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशासाठी आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांच्या किंवा पदांच्या आरक्षणासाठी महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीपासून, महाराष्ट्र राज्यात आरक्षण धोरण अंमलात आहे.

२) भारतातील आरक्षणाच्या संकल्पनेचे जनक म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या राजर्षी शाहू महाराजांनी १९०२ या वर्षी, सरकारी नोकऱ्यांमध्ये जागा राखून ठेवण्यासाठी सुरुवातीला दोन अधिसूचना काढल्या होत्या. १९०२ च्या उक्त दोन अधिसूचनांमध्ये मागासवर्ग म्हणून मुस्लिम समाजासाठी आरक्षणाची तरतूद केली होती. तत्कालिन बॉम्बे शासनाने दिनांक २३ एप्रिल, १९४२ रोजी काढलेल्या निर्णयात, सुमारे २२८ समाजाला मध्यम व मागासवर्ग म्हणून घोषित केले होते व त्या निर्णयाला जोडलेल्या सूचीमध्ये मुस्लिम समाजाला अनुक्रमांक १५५ वर दाखविण्यात आले आहे.

३) भारत सरकारने, न्यायमूर्ती सच्चर समिती नियुक्त करुन त्याद्वारे देशातील धार्मिक अल्पसंख्याक वर्गाच्या स्थितीचे विश्लेषण करण्यासाठी तपशीलवार अभ्यास पूर्ण केला आणि सच्चर समितीने, सन २००६ मध्ये भारत सरकारला आपला अहवाल सादर केला आणि शिक्षण व राज्याच्या नियंत्रणाखालील सेवा यांमध्ये संधी देऊन मुस्लिम समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी विवक्षित शिफारशी केल्या आहेत. महाराष्ट्र शासनाने दिनांक ६ मे, २००८ च्या आपल्या निर्णयान्वये,

महाराष्ट्रातील मुस्लिमांच्या शैक्षणिक, सामाजिक आणि आर्थिक मागासलेपणाचा विचार करण्यासाठी आणि शासनाकडून करता येतील अशा सुधारात्मक उपाययोजना सुचविण्यासाठी डॉ.मेहम्मद-उर-रेहमान यांच्या अध्यक्षतेखाली एक अभ्यास गट गठीत केला होता. डॉ.रेहमान समितीने, सन २०१३ मध्ये सादर केलेल्या आपल्या अहवालात, इतर गोष्टींबरोबरच, राज्य शासनाच्या सेवांमध्ये व शैक्षणिक संस्थांमध्ये मागास मुस्लिमांसाठी किमान आठ टक्के आरक्षणाची शिफारस केली आहे.

उपरोक्त वस्तुस्थिती विचारात घेता सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागासलेल्या मुस्लिमांना शासकीय /निमशासकीय सेवेत सरळसेवा भरतीकरिता व शैक्षणिक संस्थामध्ये प्रवेशाकरीता आरक्षण देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती

<u>शासन निर्णय:-</u>

राज्यात शैक्षणिक व सामाजिक मागासलेल्या समाजासाठी भारतीय राज्य घटनेच्या अनुच्छेद १५ (४), १५(५), १६(४) व ४६ मधील तरतुदीनुसार विशेष मागास प्रवर्ग (अ) (Special Backward Category-A) निर्माण करुन त्यामध्ये सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या मुस्लिम गटाचा समावेश करण्यात येत आहे. शासन अध्यादेश क्रमांक १४ दि. ९ जुलै, २०१४ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागासलेल्या मुस्लिम गटासाठी विशेष मागास प्रवर्ग-अ अंतर्गत शासकीय व निमशासकीय सरळसेवा भरतीमध्ये व शैक्षणिक संस्थेतील प्रवेशासाठी ५% आरक्षण देण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

(अ) त्यानुसार भारतीय राज्य घटनेच्या अनुच्छेद १६ (४) मधील तरतुदीनुसार शासकीय व निमशासकीय सरळसेवा भरती मध्ये सध्या राज्यात अस्तित्वात असलेल्या आरक्षणाव्यतिरिक्त ५% आरक्षण नव्याने निर्माण करण्यात आलेल्या विशेष मागास प्रवर्ग-अ (Special Backward Category-A) या प्रवर्गाला देण्यात येत आहे.

(ब) भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १५(१), १५ (४), १५ (५) व ४६ मधील तरतुदीनुसार शालेय शिक्षण, उच्च व तंत्रशिक्षण, वैद्यकीय शिक्षण, कृषी व पशु वैद्यकीय विभागांतर्गत शासकीय तसेच खाजगी अनुदानित व विनाअनुदानित शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशात सध्या राज्यात अस्तित्वात असलेल्या आरक्षणाव्यतिरिक्त ५% आरक्षण नव्याने निर्माण करण्यात आलेल्या विशेष मागास प्रवर्ग-अ (Special Backward Category-A) या प्रवर्गाला देण्यात येत आहे.

१. सदरचे आरक्षण भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद ३० च्या खंड (१) मध्ये निर्देशिलेल्या अल्पसंख्याक वर्गांच्या शैक्षणिक संस्थांना लागू राहणार नाही.

२. हे आरक्षण क्रिमीलेअर घटकांना लागू होणार नाही.

३. अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागास प्रवर्गामधील मुस्लिम समुदायातील ज्या घटकांना आरक्षणाचा लाभ यापूर्वी देण्यात आला आहे त्यांना आरक्षण पूर्वीप्रमाणे सुरु राहील व त्यांना वि.मा.प्र.-अ मधील ५% आरक्षणाचा फायदा मिळणार नाही.

४. आरक्षणाचा फायदा सोबतच्या अनुसूचीत नमूद केलेल्या मुस्लिम समाजातील एकूण ५० मागास घटकासाठी अनुज्ञेय राहील.

५. शासकीय व निमशासकीय सेवेतील सरळसेवेत आरक्षण लागू करण्याबाबतची कार्यवाही सामान्य प्रशासन विभाग (सामाजिक विकास समन्वय) यांनी करावी व त्याप्रमाणे सरळसेवेसाठी दि.२९ मार्च, १९९७ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या बिंदुनामावलीत आवश्यक त्या सुधारणा कराव्यात.

६. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही अनुक्रमे शालेय शिक्षण विभाग व उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने करावी.

७. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित वैद्यकीय शिक्षण शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने करावी.

८. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित कृषी विद्यापीठातील व पशु वैद्यकीय शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही कृषी व पदुम विभागाने करावी.

९. सदरचे आरक्षण मा.राज्यपाल यांच्या दिनांक ९ जून, २०१४ च्या अधिसूचनेनुसार अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित पदांना लागू रहाणार नाही.

१०. आरक्षणाची अंमलबजावणी होण्यासाठी वि.मा.प्र.-अ प्रवर्गातील उमेदवारांच्या जातीचे प्रमाणपत्र व जातवैधता प्रमाणपत्रासंदर्भात सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने आवश्यक त्या सूचना संबंधित यंत्रणेस निर्गमित कराव्यात.

विशेष मागास प्रवर्ग-अ (Special Backward Category-A) मध्ये समाविष्ट असणाऱ्या मुस्लिम समाज घटकांची अनुसूची सोबत जोडली आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१४०७१९१२२९२९९११४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Prem Singh Meena

Digitally signed by Prem Singh Meena
DN: c=IN, o=all india services, ou=IAS, postalCode=110003, st=New Delhi, cn=Prem Singh Meena
Date: 2014.07.19 14:19:57 +05'30'

(डॉ. पी. एस. मीना)

शासनाचे अपर मुख्य सचिव.

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव,

२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

३. मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,

४. मा.मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

५. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन,

६. अपर मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग,

७. प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग,

८. सचिव, शालेय शिक्षण विभाग,

९. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

१०. प्रधान सचिव, कृषी व पदुम विभाग,

११. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,

१२. अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव / सचिव सर्व मंत्रालयीन विभाग

१३. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई,

१४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), मुंबई,

१५. बंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा),खंडपीठ,नागपूर,

१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), नागपूर,

१७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा),खंडपीठ औरंगाबाद,

१८. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), खंडपीठ औरंगाबाद,

१९. महालेखापाल, महाराष्ट्र- १ मुंबई,

२०. महालेखापाल, महाराष्ट्र- २ नागपूर,

२१. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुबई,

२२. सर्व विभागीय आयुक्त,

२३. सर्व जिल्हाधिकारी,

२४. संचालक (प्राथमिक), शालेय शिक्षण संचालनालय, पुणे,

२५. संचालक, (माध्यमिक), शालेय शिक्षण संचालनालय, पुणे,

२६. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे,

२७. संचालक, मागासवर्ग आयोग,

२८. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

२९. सर्व मंत्रालयीन विभाग

३०. त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी त्यांच्य अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना आवश्यक त्या सूचना द्याव्यात.

३१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय (प्रसिध्दीसाठी)

३२. निवडनस्ती.

अनुसूची

विशेष मागास प्रवर्ग-अ (एसबीसी-ए)

१	धोबी मुस्लिम किंवा मुस्लिम धोबी किंवा धोबी मुसलमान.	२६	फरुकी किंवा फारुकी.
२	गराडी मुस्लिम किंवा गारोडी.	२७	सिद्दीकी किंवा सिद्दीक.
३	नाई मुस्लिम, नावीद किंवा नावीक.	२८	मालवी.
४	शेख किंवा शेक.	२९	मीर.
५	मुघल किंवा मुगल.	३०	हकीम.
६	सय्यद (सेद, सयद आणि सय्यद).	३१	मुल्ला किंवा मुल्लाजी, भोरी-मुल्लाजी.
७	पठाण.	३२	जमादार.
८	खान.	३३	मुकादम.
९	काद्री किंवा खाद्री.	३४	नकवी.
१०	पिरजादे किंवा पीरजादे.	३५	रिजवी किंवा रिज्वी.
११	मौलवी किंवा मौलाना.	३६	रिझवी किंवा राज्वी.
१२	खाकरुब किंवा फरास.	३७	हुसैन किंवा हुसैनी.
१३	मिर्झा.	३८	कामली किंवा कासमी.
१४	बेग किंवा बैग.	३९	मेहंदी किंवा मेहदी.
१५	अहमदी.	४०	हैदरी.
१६	नक्षबंदी किंवा नकाशबंदी किंवा नक्शबंदी.	४१	आलवी किंवा अलवी.
१७	मच्छिमार मुस्लिम.	४२	उस्मानी.
१८	तांडेल मुस्लिम.	४३	नूरी.
१९	पटवा मुस्लिम.	४४	रहमानी.
२०	कागजी मुस्लिम किंवा कागडी मुस्लिम.	४५	मोहम्मदी किंवा मोहाम्मदी.
२१	काझी.	४६	चाऊस किंवा चाउस.
२२	टाकणकर.	४७	फकीह.
२३	चिश्ती.	४८	सुफी किंवा वार्स किंवा अशर्फी.
२४	मुस्लिम शाह.	४९	शूतारी किंवा सतारी मुस्लिम.
२५	मुस्लिम पटेल.	५०	ख्वाजा (अजमेरी, बग्दादी, मदनी, मक्की किंवा तुर्की).